



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 598/2018

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 9. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou Vojčik & Partners, s. r. o., Rázusova 28, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Leo Teodor Vojčik, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. ■■■■■ p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. ■■■■■ p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 615,65 € (slovom šesťstopäťnásť eur a šesťdesiatpäť centov), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu Vojčík & Partners, s. r. o., Rázusova 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

#### **Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 598/2018-20 z 15. novembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala okresnému súdu 26. júla 2004 žalobu o zaplatenie peňažnej protihodnoty bezdôvodného obohatenia. Veci

bola pridelená sp. zn. 19 C 144/04. Okresný súd uznesením sp. zn. 19 C 144/04 z 3. novembra 2004 spojil na spoločné konanie vec vedenú pod sp. zn. 19 C 144/04 s vecou vedenou pod sp. zn. 8 C 204/03 a určil, že konanie bude pokračovať pod sp. zn. 8 C 204/03. Sťažovateľka v napadnutom konaní následne vystupovala v procesnom postavení žalobkyne v 7. rade.

3. Sťažovateľka namietala, že v dôsledku neefektívneho a priet'ahmi poznačeného konania okresného súdu nie je jej označená právna vec právoplatne skončená. Namietala, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti konanie v jej veci trvá viac ako štrnásť rokov, preto je toho názoru, že dochádza k porušovaniu jej označených práv.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 204/2003 porušené boli a súčasne sa domáhala, aby prikázal okresnému súde konať bez zbytočných priet'ahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

5. Ústavný súd uvádza, že vec bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Ľudmile Gajdošíkovej, ktorej funkčné obdobie sudkyne ústavného súdu uplynulo 16. februára 2019. Preto v súlade s čl. X bodom 2 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 bola vec prerozdelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Molnárovi a v zmysle čl. II bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 bola meritórne prejednaná v druhom senáte ústavného súdu v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

## II.

### Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľky

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ho vyzval, aby oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

7. Vyjadrenie predsedu okresného súdu k ústavnej sťažnosti bolo ústavnému súdu doručené 14. februára 2019 po tom, čo okresný súd zaujal stanovisko k ústavnej sťažnosti už pred jej prijatím na ďalšie konanie podaním doručeným ústavnému súdu 5. októbra 2018 spolu so spisom. V oboch písomných vyjadreniach sa predseda okresného súdu stotožnil so stanoviskom zákonnej sudkyne, ktorá okrem iného uviedla:

*„Žaloba bola na podaná na tun. súde dňa 31. 12. 2003. Vec napadla zákonnej sudkyňi JUDr. Viere Mihálovej, dňa 09. 05. 2005 bola prerozdelená rozvrhom práce JUDr. Kurincovi, dňa 03. 05. 2006 prerozdelená JUDr. Onuferovej, dňa 26. 5. 2006 JUDr. Mihálovej, dňa 6. 2. 2008 JUDr. Bartekovi, dňa 14. 12. 2009 JUDr. Zbyňovcovej a dňa 28. 11. 2014 bol spis pridelený mne. K úkonom predošlých zákonných sudcov sa nevyjadrujem.*

*Ako je vyššie uvedené, spis som prevzala dňa 28. 11. 2014. Obratom dňa 5. 12. 2014 som dala VSÚ pokyn k príprave pojednávania, dovtedy pojednávanie vo veci nebolo vytýčené v dôsledku späťvzatia žalobného návrhu ostatnými žalobcami.*

*Dňa 26. 5. 2015 boli vykonané úkony k príprave pojednávania, bol stanovený termín pojednávania na 5. 8. 2015. Tento bol odročený z dôvodu čerpania zákonnej dovolenky právneho zástupcu žalovaného na 28. 10. 2015.*

*Dňa 28. 10. 2015 súd otvoril pojednávanie vo veci, vypočul sťažovateľku, ako žalobkyňu, avšak pre jej nedostatočnú zrozumiteľnosť, bola sťažovateľke prostredníctvom jej právnej zástupkyne stanovená povinnosť, aby chronologicky opísala skutkové okolnosti prípadu, predložila listinné dôkazy, list vlastníctva, znalecký posudok, geometrický plán a prepočítala cenu nájmu.*

*Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 2. 3. 2016, kde na návrh sťažovateľky bola pripustená zmena petitu žalobného návrhu, v dôsledku jej chyby vo výpočte.*

*Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 17. 6. 2016, ktorý bol odročený z dôvodu choroby právneho zástupcu žalovaného. Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 9. 11. 2016.*

*Dňa 9. 11. 2016 súd pristúpil k výsluchu žalovaného.*

*Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 25. 1. 2017, ktorý bol odročený z dôvodu žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľky, z dôvodu kolízie pojednávanií.*

*Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 12. 4. 2017, ktorý bol odročený z dôvodu, rozporných tvrdení strán sporu o predmete a cene nájmu, v dôsledku čoho sa žalovaný rozhodol o vypracovanie súkromnoznaleckého posudku, ktorý znalec nevypracoval v lehote do termínu pojednávania. Ďalší termín pojednávania stanovený na 13. 10. 2017 bol z dôvodu hospodárnosti odročený, nakoľko geodet pozemok nevymeral a žalovaný požiadal znalca o doplnenie posudku.*

*Dňa 24. 1. 2018 sa pojednávalo v merite veci, pričom bol navrhnutý výsluch troch svedkov cestou dožiadaného súdu - Okresného súdu Košice II, ktorému bol spis 14. 3. 2018 zaslaný na vybavenie a tento nám spis vrátil dňa 20. 9. 2018.*

*Obratom som vo veci vytýčila termín pojednávania na 28. 11. 2018 o 12,00 hod.*

*Záverečné reči budú prednesené na pojednávanií vytýčenom na 01. 03. 2019.*

*Tiež chcem uviesť, že sťažovateľka celkom trikrát menila svojho právneho zástupcu, často menila petit, zavádzala súd a protistranu, z tohto dôvodu sa protistrana aktívne bránila, dala vypracovala odborné vyjadrenie k cene nájmu, pred dožiadaným súdom navrhla vypočúť svedkov, čo pozdržalo rozhodnutie vo veci. Vec je skutkovo a právne zložitá s ohľadom na komplikovanú hmotnoprávnu námietku nároku, podobne i spornú cenu nájmu.*

*Vo veci konám s ohľadom na niekoľkoročnú preťaženosť oddelenia plynulo a neprežite.“*

8. Podľa názoru predsedu okresného súdu postupom súdu v napadnutom konaní nedošlo k porušeniu a označené základné právo sťažovateľky podľa ústavy, ako i právo podľa dohovoru porušené neboli. Zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

9. Na výzvu ústavného súdu doručil právny zástupca sťažovateľky 22. júla 2019 k vyjadreniu predsedu okresného súdu podanie, v ktorom uviedol, že trvá na ústnom pojednávaní vo veci, na ktorom sa mieni vyjadriť k argumentácii okresného súdu.

10. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd upovedomil podľa § 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o tejto skutočnosti i zúčastnené osoby, ktoré však právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v stanovenej lehote nevyužili.

11. Vzhľadom na to, že súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti nebola kompletná chronológia úkonov v napadnutom konaní, ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu vypracoval pre účely tohto rozhodnutia vlastnú chronológiu, z ktorej vyplývajú tieto skutočnosti:

- 30. decembra 2003 bola na okresnom súde podaná žaloba vo veci [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti žalovaným v 1. rade Ministerstvu školstva Slovenskej republiky, Stromová 1, Bratislava, a v 2. rade Technickej univerzite v Košiciach, Letná 9, Košice, o zaplatenie peňažnej protihodnoty bezdôvodného obohatenia na úkor žalobcov, žaloba podaná bez účasti sťažovateľky, napadnuté konanie vedené pod sp. zn. 8 C 204/03,
- 26. júla 2004 sťažovateľka podala okresnému súdu samostatnú žalobu proti žalovaným v 1. rade Ministerstvu školstva Slovenskej republiky, Stromová 1, Bratislava, a v 2. rade Technickej univerzite v Košiciach, Letná 9, Košice, o zaplatenie peňažnej protihodnoty bezdôvodného obohatenia na úkor sťažovateľky,
- 30. augusta 2004 podala sťažovateľka okresnému súdu návrh na vstup do napadnutého konania na strane žalobcov,
- 12. novembra 2004 výzva okresného súdu na zdokladovanie majetkových pomerov žalobcov na účel rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov,
- 3. novembra 2004 okresný súd vydal uznesenie sp. zn. 19 C 144/04, ktorým spojil na spoločné konanie vec sťažovateľky vedenú pod sp. zn. 19 C 144/04 a vec žalobcov [REDAKOVANÉ] vedenú pod sp. zn. 8 C 204/03 na spoločné

konanie, ktoré ďalej prebiehalo pod sp. zn. 8 C 204/03, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. novembra 2004, sťažovateľka od uvedeného okamihu vystupovala v napadnutom konaní v procesnom postavení žalobkyne v 7. rade,

- 7. decembra 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie žalobcov, ktorým dokladovali svoje majetkové pomery,
- 7. januára 2005 vydal okresný súd uznesenia sp. zn. 8 C 204/03, ktorými priznal žalobcom oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 7. januára 2005 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov na predloženie riadneho plnomocenstva na zastupovanie,
- 14. februára 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcov, v ktorom predložil plnomocenstvo,
- 23. februára 2005 okresný súd vyzval žalobcov v 1., 2., 4., 5. a 7. rade na zaplatenie súdnych poplatkov,
- 30. marca 2005 okresný súd zisťoval pobyt žalobkyne v 3. rade,
- 15. novembra 2005 okresný súd vyzval žalobkyňu v 6. rade na zaplatenie súdneho poplatku,
- 15. decembra 2005 okresný súd vyzval žalobkyňu v 3. rade na zaplatenie súdneho poplatku,
- 27. februára 2006 sťažovateľka zaslala okresnému súdu žiadosť o objasnenie, z akého dôvodu nebolo dosiaľ v napadnutom konaní nariadené pojednávanie,
- 7. júna 2006 odpoveď predsedu okresného súdu na sťažnosť žalobcu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na priet'ahy v konaní,
- 8. augusta 2006 uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 204/2003-151, ktorým súd vyzval omylom žalobcov v 1. a 2. rade namiesto žalovaných na vyjadrenie k podanej žalobe,
- 13. októbra 2006 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcov v 1. a 2. rade k predmetnému uzneseniu a predložený znalecký posudok Ing. Ivana Ištvánffyho č. 1/2006,
- 30. novembra 2006 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade k podanej žalobe,

- 13. decembra 2006 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v 1. rade k podanej žalobe,
- prípisom z 13. júla 2007 bolo v napadnutom konaní nariadené pojednávanie na 31. júl 2007,
- 24. júla 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť žalobcov o preloženie pojednávania na iný termín z dôvodu práceneschopnosti ich právneho zástupcu,
- 26. júla 2007 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie žalovaného v 2. rade a zároveň bola vznesená námietka miestnej príslušnosti okresného súdu,
- pojednávanie nariadené na 31. júl 2007 sa nekonalo a bolo odročené na neurčito,
- 21. augusta 2007 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanému v 1. rade – Ministerstvu školstva Slovenskej republiky,
- uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 204/03-296 zo 4. septembra 2007, ktorým súd konanie vo vzťahu k žalovanému v 1. rade zastavil, predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. septembra 2007,
- 19. septembra 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť žalobcov o vydanie opravného uznesenia,
- 20. septembra 2007 okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 8 C 204/2003-298,
- 5. októbra 2007 bola okresnému súdu doručená žiadosť žalovaného o prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti,
- prípisom z 8. októbra 2007 okresný súd postúpil spis Okresnému súdu Košice I z dôvodu miestnej nepríslušnosti okresného súdu,
- 26. októbra 2007 bolo okresnému súdu doručené vzdanie sa plnej moci právnym zástupcom žalobcov,
- 18. februára 2008 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým žiadala okresný súd o oznámenie, prečo sa vo veci plynulo nekoná,
- 7. apríla 2008 boli okresnému súdu doručené námietky žalobcov proti postúpeniu spisu z dôvodu miestnej nepríslušnosti,
- 28. mája 2008 bol okresnému súdu doručený nesúhlas sťažovateľky s postúpením spisu,

- prípisom okresného súdu z 11. júna 2008 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o návrhu žalovaného na prikázanie veci Okresnému súdu Košice I,
- uznesením sp. zn. 2 Ndc 22/2018 z 30. júla 2008 Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu žalovaného na prikázanie veci Okresnému súdu Košice I nevyhovel,
- 13. júna 2008 bol okresnému súdu doručený návrh žalobcov (bez sťažovateľky) na zmenu žaloby,
- 8. septembra 2008 bolo okresnému súdu doručené doplnenie návrhu na zmenu žaloby,
- okresný súd uznesením z 30. septembra 2008 vydal uznesenie č. k. 8 C 204/2003-331, ktorým pripustil zmenu žalobného návrhu vo vzťahu k žalobcom v 1. až 6. rade,
- okresný súd uzneseniami zo 6. októbra 2008 vyzval žalobcov na zaplatenie súdnych poplatkov za rozšírenie žalobného návrhu,
- 23. októbra 2008 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovaného proti uzneseniu o pripustení zmeny žalobného návrhu,
- 28. októbra 2008 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalobcov v 1. až 6. rade proti uzneseniam o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za rozšírenie žalobného návrhu,
- 30. októbra 2008 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za rozšírenie žalobného návrhu,
- 12. novembra 2008 súd vyzval žalobcov v 1. až 6. rade na zdokladovanie majetkových pomerov,
- 5. decembra 2008 bola okresnému súdu doručená žiadosť žalobcov o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia,
- 16. decembra 2008 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na vstup ďalšieho účastníka konania na strane žalovaného, návrh na zmenu žalobného návrhu a späťvzatie odvolania,
- okresný súd uznesením č. k. 8 C 204/2003-388 z 30. decembra 2008 pripustil, aby do napadnutého konania vstúpil na strane žalovaného ďalší účastník – obchodná spoločnosť MINITEC, s. r. o., Turgenevova 13, Košice, a pripustil zmenu žalobného návrhu,

- okresný súd 19. januára 2009 zaslal žalovanému – obchodnej spoločnosti MINITEC, s. r. o., žalobný návrh na vyjadrenie,
- 28. januára 2009 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o vydanie opravného uznesenia,
- 12. februára 2009 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalovaného MINITEC, s. r. o., na predĺženie lehoty na účel vyjadrenia k žalobnému návrhu,
- 16. marca 2009 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o nariadenie pojednávania,
- okresný súd uznesením č. k. 8 C 204/2003-405 z 19. marca 2009 priznal žalobcom v 1. až 6. rade oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň zrušil uznesenia zo 6. októbra 2008,
- okresný súd uznesením č. k. 8 C 204/2003-407 z 25. marca 2009 opravil uznesenie č. k. 8 C 204/2003-388 z 30. decembra 2008,
- 2. septembra 2009 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 30. október 2009,
- pojednávanie nariadené na 30. október 2009 bolo na žiadosť účastníkov napadnutého konania odročené na 1. december 2009 na účel uzavretia prípadnej mimosúdnej dohody,
- 1. decembra 2009 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalobcov v 1. až 6. rade o odročenie pojednávania,
- pojednávanie nariadené na 1. december 2009 bolo odročené na 9. február 2010,
- 17. decembra 2009 bola okresnému súdu doručená špecifikácia žalobného návrhu sťažovateľky vo vzťahu k žalovanému v 2. rade a zmena petitu,
- pojednávanie nariadené na 9. február 2010 bolo zrušené v dôsledku zmeny zákonného sudcu,
- 15. marca 2010 bolo okresnému súdu doručené späťvzatie žalobného návrhu zo strany žalobcov vrátane sťažovateľky proti žalovanému v 1. rade – Technickej univerzite v Košiciach,
- okresný súd uznesením č. k. 8 C 204/2003-466 z 10. januára 2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. marca 2011, konanie proti žalovanému v 1. rade zastavil a zároveň rozhodol o vrátení súdnych poplatkov,

- okresný súd uznesením č. k. 8 C 204/2003-449 z 10. januára 2011 pripustil zmenu návrhu vo vzťahu k sťažovateľke,
- 1. marca 2011 okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 8 C 204/2003-452,
- pokynom z 26. októbra 2011 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 12. december 2011,
- pojednávanie nariadené na 12. december 2011 bolo odročené bez prejednávania z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu žalovaného, a to na neurčito,
- 3. apríla 2012 bola okresným súdom zaslaná sťažovateľke výzva na zdokladovanie pomerov,
- 12. júla 2012 bolo okresnému súdu zo strany sťažovateľky doručené vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov,
- 14. augusta 2012 výzva okresného súdu sťažovateľke na predloženie potvrdenia o výške starobného dôchodku,
- uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 204/2003-483 z 19. októbra 2012, ktorým súd nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov,
- okresný súd opravným uznesením č. k. 8 C 204/2003-496 z 26. februára 2013 opravil uznesenie č. k. 8 C 204/2003-483 z 19. októbra 2012,
- 26. marca 2013 sťažovateľka doručila okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov,
- spis bol 13. septembra 2013 predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní,
- krajský súd uznesením č. k. 4 Co 501/2013-524 z 29. novembra 2013 zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 204/2003-483 a priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 24. marca 2014 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky,
- pokynom z 25. marca 2014 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 7. máj 2014,
- pojednávanie nariadené na 7. máj 2014 sa konalo, pričom samotná sťažovateľka uviedla, že bude doplňovať návrh a potrebuje na to čas, okresný súd odročil pojednávanie na neurčito,

- 6. júna 2014 bolo súdu predložené oznámenie sťažovateľky o zmene právneho zastúpenia,
- 3. júla 2014 bolo okresnému súdu doručené stanovisko sťažovateľky vo veci,
- 7. augusta 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky a návrhy na doplnenie dokazovania,
- 6. marca 2015 okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobnému návrhu tak, ako mu bolo uložené už na pojednávaní 7. mája 2014,
- 11. mája 2015 okresný súd zaslal žalovanému urgenciu na vyjadrenie,
- 13. mája 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného,
- pokynom z 19. júna 2015 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 5. august 2015,
- 16. júla 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky,
- pojednávanie nariadené na 5. august 2015 odročené bez prejednania veci z dôvodu žiadosti právneho zástupcu žalovaného na 28. október 2015,
- pojednávanie nariadené na 28. október 2015 sa konalo a bolo odročené na 2. marec 2016,
- 10. februára 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky,
- 26. februára bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného,
- pojednávanie nariadené na 2. marec 2016 sa konalo, okresný súd pripustil zmenu žalobného návrhu, pojednávanie bolo odročené na 17. jún 2016,
- pojednávanie nariadené na 17. jún 2016 odročené z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu žalovaného na 9. november 2016,
- pojednávanie nariadené na 9. november 2017 sa konalo a bolo odročené na 25. január 2017,
- pojednávanie nariadené na 25. január 2017 bolo odročené bez prejednania na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky na 12. apríl 2017,
- 23. marca 2017 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky a vyjadrenie žalovaného,
- pojednávanie nariadené na 12. apríl 2017 bolo odročené bez prejednania vo veci z dôvodu nevypracovaného znaleckého posudku na 7. jún 2017,
- pojednávanie nariadené na 7. jún 2017 bolo opätovne odročené bez prejednania pre ten istý dôvod na 13. október 2017,

- pojednávania nariadené na 13. október 2017 odročené bez prejednávania z dôvodu potreby doplnenia znaleckého posudku na 24. január 2018,
- pojednávanie nariadené na 24. január 2018 sa konalo a bolo odročené na neurčito z dôvodu, že spis bude zaslaný dožiadanému súdu na účel vykonania výsluchov svedkov,
- 30. januára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky,
- 11. apríla 2018 bol spis odoslaný Okresnému súdu Košice II na účel vykonania výsluchov svedkov,
- spis bol okresnému súdu vrátený 20. septembra 2018 a vo veci bolo nariadené pojednávanie na 28. november 2018,
- 28. novembra 2018 – okresný súd vec prerokoval na pojednávaní a následne odročil na 1. marec 2019 s tým, že sporové strany založia do spisu elektronické podania a právni zástupcovia strán doručia súdu záverečné reči,
- 1. marca 2019 – súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v plnej výške,
- zo zdravotných dôvodov bola zákonnej sudkyňi predĺžená lehota na vypracovanie rozsudku do 28. apríla 2019,
- 26. apríla 2019 – vypracovaný rozsudok vo veci,
- 14. mája 2019 podala sťažovateľka proti rozsudku odvolanie,
- 23. augusta 2019 súdu doručená žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky, aby konal,
- 27. februára 2020 súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k odvolaniu,
- 14. apríla 2020 bolo súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného,
- 2. júna 2020 okresný súd predložil vec odvolaciemu súdu.

### **III.**

#### **Verejné ústne pojednávanie**

12. Keďže právny zástupca sťažovateľky oznámil, že trvá na ústnom pojednávaní, ústavný súd podľa § 58 ods. 1 a 2 v spojení s § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nariadil ústne pojednávanie na 9. júl 2020.

13. Na verejnom ústnom pojednávaní, ktoré sa konalo 9. júla 2020, sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľky. Zástupca okresného súdu ani zúčastnená osoba sa na verejnom ústnom pojednávaní nezúčastnili.

14. Právny zástupca sťažovateľky uviedol, že ku dňu ústneho verejného pojednávania nie je právna vec sťažovateľky právoplatne skončená. O podanom odvolaní sťažovateľky bude rozhodovať krajský súd. K stanovisku zákonnej sudkyne sp. zn. Spr. 395/2018 z 27. septembra 2018 a sp. zn. Spr. 41/2019 zo 4. februára 2019 k ústavnej sťažnosti právny zástupca sťažovateľky uviedol, že pojednávania nariadené na 12. apríl 2017, 7. jún 2017 a 13. október 2017 boli odročené na žiadosť žalovaného z dôvodu vypracovania znaleckého posudku. Ako je však zrejmé z predloženého znaleckého posudku č. 23/2017, vypracovaného znalcom Ing. Jozefom Čechovským, žiadosť o vypracovanie znaleckého posudku bola žalovaným zadaná až 16. novembra 2017. Uvedený postup okresného súdu nemožno podľa názoru právneho zástupcu sťažovateľky považovať za efektívny a smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

V súlade s už uvedeným zastáva právny zástupca sťažovateľky názor, že napadnuté konanie je ako celok poznačené rigidnou formálnosťou, neefektívnosťou a nesústredenosťou, čím v konečnom dôsledku došlo a dochádza k upretiu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote.

Právny zástupca sťažovateľky požiadal ústavný súd, aby v súvislosti s rozhodovaním o výške finančného zadosťučinenia okrem iného zohľadnil aj vek a sociálne pomery sťažovateľky a zároveň si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom.

### **III.**

#### **Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu**

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

20. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

21. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

22. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

23. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným prietahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

#### **IV.**

#### **Posúdenie vecí ústavným súdom**

24. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

25. Predmetom napadnutého konania je zaplatenie peňažnej protihodnoty bezdôvodného obohatenia na úkor sťažovateľky. Rozhodovanie v obdobných veciach býva v konaní pred všeobecnými súdmi spravidla zložitejšie nielen po právnej stránke, ale i po stránke skutkovej, častokrát je potrebné vykonať znalecké dokazovanie. Samotná zákonná sudkyňa v stanovisku k ústavnej sťažnosti poukázala na právnu i skutkovú náročnosť veci, ako i na skutočnosť, že zo stany sťažovateľky došlo k viacnásobnej úprave petitu žaloby. V tejto súvislosti však ústavný súd konštatuje, že ani faktická či právna zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prietahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho

nečinnosti (m. m. I. ÚS 47/96, I. ÚS 173/2017). Ústavný súd považuje právnu vec sťažovateľky za skutkovo i právne náročnejšiu, nie však v takej miere, ktorá by odôvodňovala celkom zjavne neprimeranú dĺžku posudzovaného konania okresného súdu.

26. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade možno konštatovať, že sťažovateľka svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom čiastočne ovplyvnila jeho dĺžku, keďže viacnásobne menila žalobný petit a opakovane žiadala súd o odročenie pojednávania.

27. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu konania popísaného v bode 11 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že v procesnom postupe okresného súdu sa vyskytovali obdobia neodôvodnenej nečinnosti (napr. obdobie od 1. marca 2011 do 12. decembra 2011, obdobie od 26. marca 2013 do 13. septembra 2013, obdobie od decembra 2013 do mája 2014), keď okresný súd nevykonával žiadny úkon v predmetnom konaní. V napadnutom konaní teda došlo i k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, avšak podľa názoru ústavného súdu boli prietáhy v napadnutom konaní spôsobené najmä jeho nesústredeným a neefektívnym postupom. Ako príklad nesústredenosti možno uviesť potrebu vyhotovovania opravných uznesení (v rokoch 2007, 2009, 2011, 2013), vyzývanie na vyjadrenie nesprávnu stranu sporu, neefektívnosť postupu okresného súdu, keď rok (2005) vykonával len úkony smerujúce k splneniu poplatkovej povinnosti sporových strán, keď celý rok urgoval stranu sporu na zaslanie vyjadrenia, ako aj postup, keď opakovane odročoval nariadené pojednávania na žiadosť strany sporu z dôvodu, že nebol vyhotovený (doplnený) súkromno-znalecký posudok. Celkom zjavne neefektívny je i postup okresného súdu po vydaní rozhodnutia vo veci samej, keď odvolaciemu súdu predložil vec na rozhodnutie o odvolaní po viac ako roku od jeho podania stranou sporu.

28. Vo vzťahu k vyjadreniu zákonnej sudkyne, v ktorom poukazovala na svoju pracovnú zaťaženosť, ústavný súd uvádza, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu strán v súdnom konaní. Taktiež mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03), resp. preťaženosťou príslušných súdnych oddelení.

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu je celkom zjavne neprimeraná a že nečinnosťou, ale najmä neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 204/2003 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

## V.

### **Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia**

30. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa, svojou nečinnosťou vo veci konal.

32. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov, keďže i po vrátení veci odvolacím súdom bude v prípade potvrdenia, prípadne zmeny napadnutého rozsudku potrebné

realizovať niektoré procesné úkony, resp. ak by došlo k zrušeniu rozsudku, okresný súd bude povinný vo veci znova konať a rozhodnúť (bod 2 výroku rozhodnutia).

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

35. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

37. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnila tým, že *„neprimeraná dĺžka konania (takmer 15 rokov) neodvratne ovplyvňuje chránené osobnostné prvky osobnosti Sťažovateľky ako sú ľudské zdravie a súkromie. Sťažovateľka počas prebiehajúceho konania žije neustále v strese a neistote čo sa podpísalo aj na jej zdraví. Primeranosť odôvodňuje Sťažovateľka aj svojím statusom a finančnou situáciou, nakoľko ako starobná dôchodkyňa, opakovane vynakladá, už od počiatku konania, nemalé finančné prostriedky aj*

*vzhľadom k tomu, že ona sama má bydlisko v Košiciach a konanie sa vedie pred Okresným súdom Bratislava III. “.*

38. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

39. Vzhľadom na konštatované zbytočné preťahy, nesústreďený a neefektívny postup okresného súdu a zjavne neprimeranú dĺžku rozhodovania okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

## **VI.**

### **Trovy konania**

40. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

41. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním právnym zástupcom.

42. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže išlo o úkony právnej

služby vykonané v roku 2018. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 153,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 162,71 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2018, t. j. za dva úkony 325,42 €. Za úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku predsedu okresného súdu z 22. júla 2019 ústavný súd sťažovateľke odmenu nepriznal, pretože neobsahuje žiadne ústavnoprávne relevantné skutočnosti.

Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – účasť na ústnom pojednávaní ústavného súdu 9. júla 2020, ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže išlo o úkon právnej služby vykonaný v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 177 € spolu s režijným paušálom podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 10,62 €, teda spolu za tento úkon 187,62 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd mu zvýšil celú odmenu o 20 %. Ústavný súd teda priznal úspešnej sťažovateľke náhradu trov konania v sume 615,65 € (bod 4 výroku nálezu).

43. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2020

Luboš Szigeti  
predseda senátu